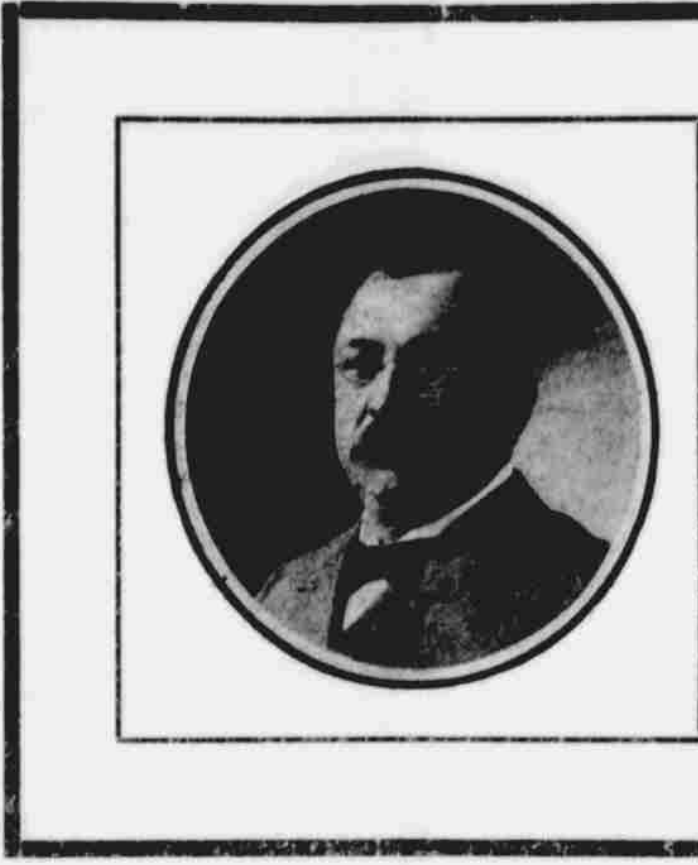

JAN ROSICKÝ MRTEV.

V sobotu večer bleskurychle šířila se městem zpráva, které, jakkoliv po celé dlouhé měsíce byla očekávána, přece jen nikdo nechtěl uvěřit. Jan Rosický že zemřel? Bulletin o jeho zdravotním stavu byly poslední dobou stále příznivější a přívětivější a tak kde kdo počal už věřit tomu, že se Jan Rosický z nemoci své přece jenom probere a že po delší dobu trvající rekonvalescence znovu nařepí při podivuhodně sile tělesné svojí konstrukce síly pro nový život další a že tímto vyplní, zcela vyplní úkol svého poslání, kterým sobě samotnému uložil velmi mnoho práce plány nejrůznějšími. A zatím? K původní jeho chorobě, kterou byl k loži připoután už ode dne 3. prosince a které se vzpíral a bránil s energií, jež nemá sobě rovné, přidružila se choroba nová, nastala komplikace a této Jan Rosický v sobotu o půl sedmé hodině večerní konečně podleh. Dotrpěl... Jan Rosický narodil se 17. prosince r. 1845 v Humpoleci v Čechách, kde otec jeho býval dosti znamenitým občanem a výborným pekařem. Poněvadž už na obecné škole jevil Jan neobyčejně nadání a schopnosti, rozhodl se otec jeho, že dá syna na studium. Poměry mu to tehdy dovozovaly a proto poslal Jana do školy reálné, jejíž první třídu absolvoval jako privatista, isa zákejně učitele evangelické školy pelhřimovské, J. Sluníčka. Druhou třídu vyšší reálny vystudoval v Praze a nepromyšlel si, že to byl poslední rok jeho studii. V době té nachodily totiž zlé časy, poměry otevřely počaly se pojednou tlačit a tak se stalo, že otec musel vzít syna ze studii a povolal jej k sobě domů. Ne však na dlouho. Jel totiž v době té bratr jeho do Ameriky a Jan po krátké domácí poradě poslán s jím jako žák do školy v Milwaukee, Wis. Za nedlouho potom přijel tam i jeho rodičové a ostatními členy rodiny a ze zbytek škrovného již jmění zakoupili tam farmu, na které Jan pomáhal jim pracovat po dobu celých tří roků. Bylo to právě v čase bratrovražedného boje mezi Severem a Jihem. Jana to častokrát hnalo na bojistě touhou pomoci straně, se kterou cítil, ale rodičové s myšlenkou tou nemohli se sprátněti. Jan pak nechtěl jim způsobiti bolest, na vojnu sice nešel, ale doma již nezbýval. Odebral se do Milwaukee, kam ho nesla touha po lepším, ni- ternějším životě, který prací unínil si zasvětití lidu a národu. Hned se stal členem Slovanské Lípy a jako učitel čes. nedělní školy horlivě sčastňoval se všeho ruchu společenského a národního života. Poněvadž však poměry tamní zdály se mu býti poněkud omezenými pro plány, kterými chtěl činnost svou rozvinouti proudy hodné širokými, odebral se do Chicago, kde žil asi sedm roků. Pracoval tam v obchodě s moukou a po nějaké době vstoupil ve společnost s J. Prausem, zařídil si s tímto dosti slušný závod ze svých úspor. Dlouho však při tom nesetřeval. Věnoval se jímému povolání a sice jednatelství pro pojistné a obstarávání přeprav. při čemž sám ještě vedl svůj vlastní malý obchod grocerní. V době té ani v Chicagu nebyl v národním ruchu pozadu. Jako člen Sokola, Hlaholu, Slovanské Lípy a jako výborný orator bral živou účast na všem, co souviselo s českým životem. Do této doby pak spadají i první počátky jeho činnosti novinářské. — Dopisoval do Slavie a pak do Národních Novin v St. Louisu, jejichž spoluredaktorem stal se krátce potom, když byly za J. V. Sládku přeloženy do Chicago. Tam však štěstí na něho neobstalo. R. 1871 při celkové požáři chieagském přišel o všechno své jmění, což jej do té míry rozmrzelo, že odešel na západ. Pohyb nějakou dobu v San Francisku a v Oregonu, usadil se konečně v Crete, Neb., a sice roku 1873, kde si zařídil menší obchod a kdy se taky za rok potom oženil, pojav za manželku s. Marii Bayerovou z Chicago. Roku 1875 seznámil se s Ed. Rosewaterem, tehdejší-ším majitelem "Pokroku Západu." Tyž poznav v Rosickém člověka, ho a bystrého člověka, získal jej pro zmíněný časopis za cestujícího jednatele a konečně po Jos. Novinském i za redaktora. Jan Rosický po celou tu dobu byl už v Omaze; tak že žil tu celých 35 let. Stav se redaktorem Pokroku Západu, viděl se Rosický na prahu svého vlastního poslání, za kterým stále odnášelo se jeho ideály přepřipné nitro. Chopil se proto práce s voškou energií a stal se vůdce a oddaným přítelem všeho českého lidu, který v něm našel i dobrého učitele. Jakkoli s Rosewaterem vycházel stále velice dobře a byl s ním v poměru nejprá- telstějším, přece jen záhy zatonul po listu vlastním. Zdvjnósobil proto všechnu svou píli a podnikavost, jejmž výsledkem stalo se vykopení jmenovaného časopisu jehož se stal tak v červnu r. 1877 i vydavatelem. Nespokojil se však pouze s jedním časopisem. Jeho touha hnala jej stále výše a výše. Roku 1885 založil "Květy" a je- jmž redakce vystřídali se R. Kings- muth, Čapek a Jung. Za tři roky potom jal se vydávati Americkou knihovnu, která však dlouho nevydržela. Roku 1900 prodal svůj list "Pokrok Západu" Vydavatel- ské společnosti Pokroku s podmi-

nou, on sám že po dobu tří let ne- bude vydávati žádný list politický. Sám pak ihned potom jal se vydávati časopis beletristický "Květy Americké". Když lhůta smlouvy, uzavřené s Vydavatelskou společností Pokroku, vypršela, vykoupil Rosický demokratický list St. L. Kostoryze "Osvěta", který spojil v jedno s "Květy Americkými" pod názvem "Osvěta Americká" a jal se tak opět vydávati politický týdeník, který je dnes jedním z nejrozšířenějších českých časopisů na celém západě. Nejdůležitějším však a největším podnikem jeho jest "Hospodář", list to věnovaný zájmu česko-amerických farma- rů, který vydává již po celých 20 roků. Vedle toho založil i Spo- lečnost Národní Tiskárny, jejíž předsedou byl až do svého onemocnění. Svou energií, píli a bezpříkladnou pracovitost pozvedl závod ten na takovou výši, že jen málo českých podobných podniků může gramem udržoval i svoje časopisy. Jakkoli politicky byl velice čin- ným, přece jen činnost ta byla spí- še pasivní než aktivní, poněvadž on sám žádný úřad nikdy nezastá- val. Pouze jednou ucházel se o místo školního rady, ale byl pora- žen. Jan Rosický získal si nemalou zásluhu i o založení a uskutečnění Česko-Americké Tiskové Kancelá- re. Korbel věnoval peníze a Rosický největší práci, bez které ku založení Kanceláře nikdy by snad nebylo došlo. Z toho důvodu stal se taky prvním jejím předsedou. V Omaze založil i Český Koloni- sační Klub, pro který jako předseda udělal velmi mnoho práce. Sám přináležel ku Těl. Jed. Sokol "Omaha" a byl jedním z nej- starších její členů a Loží Paalický, č. 1. ZCBJ. — Ve dne toho přinále- žel i ku Svobodné Obei, jejíž byl nejoblíbenějším členem a řečníkem,

stí vynutily pro něho úctu a vá- znot i u jeho nepřátel. Těch však mnoho neměl. Byl jako člověk povahy velice mírné a snášenlivé a osobními styky získal si přízeň široko daleko i za hranicemi státu, ne-li po celé Americe ve všech čer- kých osadách. Práce, dobré české práce, vykonal velmi mnoho. Při- pomínáme pouze jeho v pravdě vzácnou horlivost, s jakou vždy se ujal sbírek ve prospěch Ústřední Matice Skolské v Čechách a ve prospěch chieagského ústavu do- bročinného — Útulny a Sirotčince, kterému věnoval zvláště pří- kladnou péči nejen otevřeným srdcem, ale i svou dlaní. Oba tyto podniky ztratily v něm nejen necenná, ale i nejlepšího a nej- většího přítele. Odešel jeho po- cíti však i jiné naše podniky ná- rodni a společenské. Což jenom česká knihovna! S jakou o tu star- se se horlivostí a štědrostí! Ro- sický pomáhal vůbec všude tam, kde viděl toho potřebu a kde na pomoc jeho apeloval sám — sou- čit. Náboženským smýšlením byl bez konfesce a byl jedním z vůdčích česko-amerických svobodářů. Při usazování Nebraska lvil podíl na práci případ hlavně na Ed. Rose- watera a Jana Rosického. Oba pak úkolu tomu neměli více než za dost, takže i proto obou jich jisté vždy bude vzpomínáno jenom s vděčností. Rozpísovati se dále o jeho zá- sluhách a práci považujeme za zbytečno. Všechni víme, že Rosi- cký byl muž, jenž tu měl určité svoje místo a význam, o kterém bude se jednou rozepsati a to šir- roce rozpísovati každému, kdo se pokusí o sepsání nestranných dě- jin Čechů v Americe. Budiz mu čestná a trvalá pa- mátká!

JAN ROSICKÝ

ka ku spolku pro pohřbívání oh- něm. Práci svou a svoji píli dopo- mohl si ku sluskému jméni a pik- ně rodinné residenci, č. 1015 Wil- liam ul.; kde strávil nejkrásnější léta svého života v kruhu své dra- hé rodiny, ve které byl nejen nej- lepším manželem, ale i nejlepším otcem. O malo které české rodině a její jednotlivých členech dalo by se říci, že žili v takové harmo- nii a nešťastnějším klidu, jak se to říci může a rodině Jana Rosi- ckého. Tyž po sobě zanedlal man- želku, syny Jana a Ladislava a deery Růženu a Emmu. Vedle to- ho však jsou tu ještě dvě jeho se- stry a sice pí. Marie Michalová, jež žije v Omaze a pí. Vělemina Křomarová, která je usazena v Gilead, Nebr. Jan Rosický byl v českém živo- te zdejším zjevem opravdu zvláš- tním. Jeho pracovitost a neumor- ná píle s železnou téměř vytrvalo-

velká, neodpustitelná chyba. Z ohot. divadel našich ve většině případů nemá lid náš, jeho vkus, jeho duše, valného užitku. Bilance dřívějších česko-americké- kých divadel byla by radostnější. Tehdy dokonce v ohledu tom měli velké plány, jež, stroskotaly se o neporozumění mnoha našinců. Bylo zde mnoho, velmi mnoho do- brých sil, které ve velikých českých osadách mohly vykonati pěkný kus práce pro zvýšení zájmu pro- umění, zlepšení našeho vkusu a touhy po lepším, ušlechtilějším ži- votě mezi námi. Při systematické práci, při stále oživovaném zájmu pro vše tak krásnou, jako je diva- dlo, dala by se vybudovati ve všech velkých osadách, zejména na východě, česká divadla stála, jež byla by důležitou složkou našeho společenského života a jež by razila cestu lepšímu pochopení pa- vie krásné a ušlechtilé mezi námi. Kde je vina? Vyměňujeme se o nedostatky zájmu, ale výmluva ta je nedostatková. Zájem dá se vzbudit — a to může být úkolom česko-amerických časopisů. Ale — bohům buďte lahůvkou — ty, ať na místo čestně vzjímky, povinnost svůj v ohledu tomto nekonaly a následky toho nyní tíse nás. Když v těch krajích a radost- ných dobách osadních byla více do- brých sil na straně českých časopisů, mohlo se u nás již nyní ra- dostnější a krásnější! Neboť jen teh-

Bolesti v zádech... Snubní zlaté prstény... Březohorské thé z Čech...

Jos. J. Panuška... 1318 Williams ul., právě naproti Semi- novu Fezickému krámu.

Jos. L. Padrnos... právník a veřejný notář.

Adolf A. Tenopír, český právník a obhájce.

Dr. C. J. Němec, český lékař a ranhojčí.

Dr. F. J. Kálal, český lékař a ranhojčí.

Dr. Geo. F. Šimánek, český lékař a ranhojčí.

Dr. G. Rosewater, český lékař a ranhojčí.

Václav Vak, 1504 William ul.

O našich divadlech, rábavách, programových večerích a tak všelícem. Ch—V našem česko-americkém společenském životě máme mnoho nedostatků, ale na nedostatek o- chotnických divadel nářkat si ne- můžeme. V každé početnější osa- dě české se hraje aspoň jednou ne- bo dvakrát do roka a v takových osadách jako je Omaha, dokonce hraje se velmi často — v takových místech dokonce doobházi i mezi je- dnolativními ochotnickými sdružení- mi ku — konkurenci. . . Není tu- díž nouze o divadelní představení, ale mnoho nedostatků, a to citel- ných nedostatků, jeví se v nich. A právě o těchto nedostatcích našich divadel chce říci několik slov. A přede- m podotýkáme — aby každé nedorozumění bylo vyloučeno — kapitola má je upřimým slovem k dobrým srdcím a nechte v každé- m případě odstaviti, přehlé- ti dohru snahu a dobrou vůli, kte- rých neuznávání bylo by jisté neoprávněno. V české Americe hrávala se od samých počátků českých osad di- vadla. Hraje se více než padesát let, ale za tu dobu neví jsou ku předu, výběr — a s tímto to pra- vdu, stávají tam, kde stáli první žáci ochotníci, kteří hráli za po-

měřů daleko nepřívětivějších, — ba v některém ohledu stojíme za nimi. Každá česká osada má sta- rých ochotníků, kteří kdysi na "prknech, jež znamenají svět," s opravdovou láskou vystupovali, tolik, že by mohli sružiti se ve veteránský spolek. A téměř všich- ni z nich jsou zajímaví a milí, když vyprávějí s radostným a mlá- diekým leskem ve svých starých očích, — jak často na primitivních jevištích, mnohdy nákladem vlast- ních kapes zrobených pomocí prázdných soudků, prken a neumě- le pomalovaných plátů — hráli "Jana Žižku," "Zbravého stu- denta," "Jana Husu," "Žižkovu smrt" a podobně tehdy oblíbené hry. Tehdy staří ochotníci přes všech- ny technické nedostatky měli jed- nou velikou přednost před námi: novodobými ochotníky — mě- li příčinu, obětí schopnou lásku k divadlu, která je nyní mezi námi opravdovou zvláštností — bílou vranou. Oni měli krásné vnitřní ú- dstanosti na věci, životou lásku, schopnou přinášeti velké oběti, lá- sku, jež posleňuje i nezmělné činy. A ta láska, které nemožno se dnes obdivovati, vykonala více, než my schopní jsme dnes vytvořiti vůbec svůj noserární prostředky. O té krásné jejich lásce k divadlu daly by se vyprávovati celá léta. V Oklahomě osadníci jsou se s milým staročkem, který se sáček- lých let byl nadšeným ochotníkem,

Bydlel v několika českých osadách na východě i na západě a všude byl pilnou vělkou "na národa ro- li dědičné," všude aranžoval diva- dla, hrál a jiné k lásku k divadlu pobádal. Mnoho má vypravova- to! Jednou na ulici rozplame- nila se stará jeho vášen a zadelka- noval mi part Záviše ze staré Há- lkovy tragedie "Záviš z Falken- štejna." Pro chvíli ztratil smysl pro okolí a žil v něm herec. Lidé se zastavovali a smáli se, ale on neviděl těch úsměvků, on prostě hrál. Jindy schvnutá jeho postava se vzpínila, oči zaleskly se a ně- ho nevyzvěl, celé jeho jednání se změnilo. Ukázal mi, jak dovedl hrát. Boně byla v jeho hlasu, když hřmal proti panstvu, vzájemně ei- tem byla prosycena jeho slova, když mluvil o lásce k vlasti. Ta krásná jeho vášeň tunc dojala. A té mezi námi, novodobými ochot- níky, není! A rhybí nám, tunc nám chybí. Akcentují více lásky čisté, krás- né, obětí schopné lásky k diva- dlu mělo by býti mezi námi a pak úroveň našich divadel by se vyz- žila, podání jejich by se vyladilo. Ten vášnivý zápal pro vše dobré, jeho dovědě zachvátiti celý ar- chív, celou duši i tělo, nám schází, aby- chom vše, tak pro ušlechtilé činy, svého svého důležitosti, povinnosti mohli k náležitě platonosti. V nás hraje se bož zájmu, hry vystřávají se náhodně, nepřítělí se k vřát- nímu podání divadla — a to je

dy člověk radostně žije, pozoruje- li, že je krásna na světě! A totéž platí o našich zábavách, jež nemají již té srdčnosti a toho zvláštního kouzla krajanské sou- družnosti jako v dřívějších do- bách. Dnes je zábav velké množ- ství; ale všechny aranžovány jsou jednotejně a často uboze. V mno- hých případech jsou to zábavy vý- dělkářské, v nich pro osvícení ducha a okřáti srdce neposkytují se ničeho. A naše programové večírky, kte- rých u nás je mnoho, vydávova- ty by si svoji kapitolu! A, žel, smutnou kapitolu! Není mezi námi pro ně porozumění, a nekoná se ni- čeho, co by porozumění to v lidu našem vzbuzovalo. Radostným a potěšitelným zjevem jsou prog- ramové večírky spolku "Konecs- ký." Jsou aspoň náběhem k lep- šim dobám našeho společenského života. Leč ty omezeny jsou na ú- kvy krouček mladých nadšenců — dírti obsesonost málu a ně dbá, nebo je navštěvuje. Co na poli tou- dlo by se vykonal, kdyby poda- řilo se zájem o ně vzbuditi, kdy- by taková shromáždění stala se ná- ším důležitým potřebou! Jak o mno- ho lípe bychom společensky žili, kdybychom pravidelně k takovým programovým, dobře a účelně zorganizovanými lidmi aranžovaným večírům se scházeli, čespalí použe- li a soustavně občalostí ve všech oborech lidského snažení, do- levali obore vztahovali a vědomo-

sti své obohacovali. Jak daleko před námi v ohledu tomto jsou ná- ši krajané ve staré vlasti! Podané to naše neporozumění pro tyto programové večírky cha- rakterizoval známý český drama- tický umělec, Jos. Smaha, který Čechy americké poznal při návště- vě Ameriky za času chieagské svě- tové výstavy. Při kterémsi večí- ru přednášel nádhernou řečovou básni "Ve stínu lípy." Znáš Sma- hu a dovedl si představit, že ne- byl to politik tuctový. A tehdy bylo mu zasechnouti následující, pro něho jisté bolestná slova: — "Prach set . . . živobytí. Já sem jedu takový kus cesty a on mi tu zaseně čist říkej staryj kalendář. Když aspoň měl tyříský řaty, řáky to bráňti, ale to je vohleče- nej jako my, čte si a píje voču, ne- bo vo." Tehdy poznal, že máme dosud neodohrané občestvo pro ušlechtilé požitky, že dosud není mezi námi mnoho snyců a porozu- mění pro vážné věci. . . . Ale nezkládáme beznadějně ru- ce v klín. Pracujeme na změně ná- ších poměrů, pracujeme v zájmu našeho lepšího přísti, snažme se vzbuzovati zájem pro dobrou a u- šlechtilou věc a — pro všechno na světě — nevěme, že zájem ten už vzbuditi se může. Věme, že dá, ale se práce, opravdové a upřímné práce k tomu je třeba. . . . A vy- staviť k té práci, společně práci všech lidí dobré věci, byla dětem dnošití né kapituly . . .